

Обставини справи

13 лютого 2010 року заявнику було пред'явлено обвинувачення у шахрайстві, а його справу було направлено на розгляд до суду.

Після того, як заявник не з'явився на декілька судових засідань 31 січня 2012 року Окружний суд міста Кишинів (Chişinău District Court) видав ордер на його розшук і арешт.

17 жовтня 2012 року Окружний суд міста Кишинів визнав заявника винним *in absentia* та засудив його до дев'яти років позбавлення волі. Згодом заявника було затримано в Чеській Республіці чеськими органами влади на підставі міжнародного ордеру на арешт, але незабаром звільнено з-під варти через відсутність запиту про його екстрадицію до Молдови.

За словами заявника, він підписав договір про надання юридичних послуг з С. В., адвокатом, яка практикує в місті Кишинів, уповноваживши її оскаржити судові рішення від 17 жовтня 2012 року. С. В. подала апеляційну скаргу від імені заявника разом зі стандартною формою, що використовується адвокатами, для підтвердження представництва нею заявника (*mandat*). Форму було підписано лише С. В.

Заявник надіслав до Апеляційного суду міста Кишинів написаний від руки та підписаний лист, у якому чітко зазначалися його автор, номер кримінальної справи, якої він стосувався, факт укладення між заявником і С. В. договору про надання юридичних послуг, а також те, що С. В. була уповноважена представляти заявника та подавати апеляцію від його імені. Суд отримав цей лист, але визнав апеляційну скаргу, подану С. В. від імені заявника, неприйнятною, посилаючись на відсутність в адвоката відповідних повноважень. Він зазначив, що лист заявника був надісланий поштою, а обвинувачений не присутній особисто, щоб підтвердити, що лист було написано ним.

С. В. оскаржила це рішення до Верховного Суду, але безуспішно. Верховний Суд зазначив, що лист заявника, надісланий суду, не був засвідчений компетентними органами влади й не був підтверджений С. В., оскільки не містив її печатки.

До ЄСПЛ заявник скаржився за пунктом 1 та підпунктом «с» пункту 3 статті 6 Конвенції на надмірний формалізм у національних судах, що обмежував його право на доступ до апеляційного суду, а також його право на представництво захисником, обраним на власний розсуд.

Оцінка Суду

ЄСПЛ нагадав, що він вже визнавав, що право кожного обвинуваченого у вчиненні кримінального правопорушення на ефективну правову допомогу

захисника є однією з основоположних ознак справедливого судового розгляду. Обвинувачений не втрачає це право тільки через те, що не з'явився на судовому засіданні. Навіть якщо законодавець повинен мати можливість запроваджувати заходи для запобігання безпідставним неявкам, він не може передбачати покарання за таку неявку шляхом створення винятків із права на правову допомогу. Законну вимогу про обов'язкову присутність обвинувачених на судових засіданнях може бути виконано іншими засобами, крім позбавлення права на захист (див. рішення у справі *Van Geyseghem v. Belgium* [ВП], № 26103/95, § 34). Тому ЄСПЛ не міг погодитися з висновком Апеляційного суду міста Кишинів про те, що заявник мав бути особисто присутнім на засіданні, щоб підтвердити повноваження адвоката.

Щодо висновку Верховного Суду про необхідність засвідчення листа заявника ЄСПЛ зауважив, що така вимога не мала законної підстави. Більше того, С. В. усно засвідчила, що лист був надісланий заявником, і у неї не було можливості засвідчити лист, оскільки він був надісланий безпосередньо до суду. За відсутності будь-якої доступної та передбачуваної законної підстави для такої вимоги засвідчення, ЄСПЛ визнав цей підхід надмірно формалістичним.

Зрештою, національні суди ніколи не надавали заявнику додаткового часу для виконання нових вимог і не наводили жодних підстав для того, щоб сумніватися у справжності його підпису на зазначеному листі. Це особливо вражає, адже в такий спосіб вищі суди фактично позбавили заявника будь-якої можливості оскаржити вирок і суворе покарання у вигляді позбавлення волі.

ЄСПЛ підтвердив, що, хоча право на оскарження, звичайно, може підлягати законодавчому регулюванню, при застосуванні процесуальних норм суди повинні уникати надмірного формалізму, який порушував би справедливість судового розгляду (див. рішення у справі *Walchli v. France*, № 35787/03, § 29, від 26 липня 2007 року). Надто суворе застосування процесуальної норми може іноді підривати саму суть права на доступ до суду, особливо з огляду на важливість можливості оскарження і наслідки провадження для заявника, засудженого до позбавлення волі на тривалий строк (див. рішення у справі *Labergère v. France*, № 16846/02, § 20, від 26 вересня 2006 року).

З огляду на наведене ЄСПЛ вважав, що відмова національних судів розглянути апеляційну скаргу, подану адвокатом заявника на рішення суду першої інстанції, на підставі стверджуваних недостатніх повноважень його представника, була надмірно формалістичною і несумісною з правом заявника на справедливий судовий розгляд за статтею 6 Конвенції.

Висновок

Порушення пункту 1 та підпункту «с» пункту 3 статті 6 Конвенції (право на справедливий суд).

Рішення в цій справі ухвалене Палатою 25 вересня 2025 року й набуло статусу остаточного відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції.